

ENO LETO NOVE MESTNE UPRAVE LJUBLJANSKE

Z ukazom kraljevskih namestnikov z dne 10. decembra 1935 je bil razrešen dotedanji mestni svet ljubljanski s predsednikom in podpredsednikom mestne občine, z istim ukazom pa je bil imenovan novi mestni svet s predsednikom dr. Adlešičem Jurkom na čelu.

Novi mestni svet se je sestel k prvi seji radi slovesne zaprisege dne 23. decembra 1935, tako da je minulo leto dni, odkar je nova mestna uprava prevzela posle in vodstvo občine mesta Ljubljane. Ob obletnici je na seji mestnega sveta dne 22. decembra 1936 predsednik mestne občine, gospod dr. Juro Adlešič, podal obširno poročilo o enoletnem poslovanju nove mestne uprave, ki ga v sledečem posnemamo.

Mestni svet sam je imel skupno 14 javnih in 9 tajnih plenarnih sej. Za te seje se je pripravljalo gradivo na sejah raznih odborov in upravnih odborov mestnega sveta, ki pa so poleg priprave za plenarne seje vršili tudi mnoge druge posle, bodisi kot posvetovalni organi predsednika mestne občine, bodisi v lastnem delokrogu. Med najbolj zaposlene moremo šteti gradbeni odbor, ki je imel do 1. januarja 1937 80 sej, nadalje tehnični odbor s 40 sejami, odbor za upravo mestnih nepremičnin s 24 sejami, socialno-politični odbor z 22 sejami, upravni odbor mestne elektrarne in vodovoda, ter odbor za oceno nabavk s po 20 sejami, finančni odbor z 19 sejami, nadalje pa so imeli še nad 10 sej: zdravstveni odbor, obrtno-industrijski odbor, tržni odbor, upravni odbor mestnih voženj, upravni odbor mestnega pogrebnega zavoda, upravni odbor mestne ženske realne gimnazije, personalno pravni odbor, kmetijski odbor, mestna delavska zavarovalnica, trošarinski odbor, upravni odbor Delavskega doma, pa tudi ostali odbori so se po potrebi redno sestajali k posvetovanju.

Kako je *delo naraslo in koliko intenzivnejše je postalo*, razvidimo iz kratke primerjave s številkami iz zadnjih dveh let. V letih 1934 in 1935 je imel mestni svet 7 (9) javnih in 6 (5) tajnih sej, gradbeni odbor 36 (56), tehnični 18 (20), odbor za upravo nepremičnin 12 (10), finančni 9 (20), zdravstveni 3 (3) itd., tedaj je *število sej naraslo skoraj za 100 odstotkov*.

Člani mestnega sveta so tekom te poslovne dobe na sejah mestnega sveta stavili 13 nujnih predlogov, 61 samostojnih predlogov in 26 interpelacij. Od nujnih predlogov je bila sedmim nujnost priznana ter so bili takoj tudi v meritornem pogledu rešeni, glede ostalih 6 pa je bila nujnost deloma umaknjena, deloma odklonjena, ter se obravnavajo dalje kot samostojni predlogi. Tudi samostojni predlogi so v raznih odborih mestnega sveta povsod že v razpravi in deloma že rešeni, deloma pa, če so finančnega značaja, se pripravljajo za rešitev z novim proračunom. Vsem interpelantom je predsednik mestne občine na seji sami odgovoril na interpelacijo ali pa pozneje; razen enega primera so se interpelantje z odgovorom zadovoljili.

I. FINANČNO GOSPODARSTVO

V zadnjih letih — mislimo predvsem na leto 1934. in 1935. — je bilo opaziti *vidno slabšanje financ mestne občine ljubljanske*. Če pogledamo računске zaključke tako za koledarsko leto 1934., kakor tudi za dobo januar, februar in marec 1935, t. j. dobo takozvanih dvanajstin, za katero pa se je radi odredbe zakona o mestnih občinah moral napraviti poseben računski zaključek, opazimo, da sta oba računska zaključka, ki bosta prišla v najkrajšem času v razpravo pred mestni svet ljubljanski, pasivna. Proračunsko poslovanje l. 1934. je končalo z *nad polmilijsko izgubo*, dvanajstinsko gospodarjenje v l. 1935., ki je trajalo vsega skupaj le 3 mesece, pa celo z *nad Din 1,000.000— izgube*. Pri tem je treba poudariti, da je bila v teh 15 mesecih porabljena tudi vsa razpoložljiva gotovina, tako zvana obratna glavnica, ki je znašala 1. januarja 1934 še ca. Din 2,000.000—, 1. aprila 1935, ob vstopu v novo proračunsko leto 1935/36, pa le še nekaj nad Din 9000—.

Za to, da je prišlo tako daleč, je razlog predvsem v dejstvu za *Ljubljano premajhnega proračuna*. Če je l. 1931. znašal proračun slovenske prestolnice Din 50,664.868— brez mestnih podjetij, t. j. samega mestnega zaklada, potem je naravnost nerazumljivo, kako in zakaj je znašal proračun za l. 1932. samo Din 47,681.733— in l. 1933. celo le Din 45,839.075—. *Mesto Ljubljana se je večalo, proračuni pa so se nižali*. Potrebe mesta Ljubljane so se le umetno zniževale, kajti le na ta način si je mogoče razlagati *odlaganje različnih obveznih plačil na poznejša leta* (n. pr. plačilo tramvajskih voz iz Opatije, plačilo anuitete za Trgovsko akademijo itd.). Ker se torej takšne potrebe niso izkazovale v proračunu, dasi bi se morale, so se seveda lahko tudi zniževale razne občinske davščine.

Če bi slučajno ne imela mestna občina ljubljanska iz l. 1931., 1932. in 1933. večjih terjatev, ki so navedene proračunske primanjkljaje koledarskega leta 1934. in dvanajstinskega poslovanja l. 1935. pokrile, bi izkazoval tudi računski zaključek *celotnega gospodarstva mestne občine leta 1934. in prve 3 mesece l. 1935., t. j. gospodarstva z blagajniškimi prebitki in aktivnimi zaostanki prejšnjih let skupaj, pasivno bilanco*. Le tem znatnim rezervam iz l. 1931., 1932. in 1933. je torej pripisati, da kljub proračunskemu primanjkljaju iz l. 1934. in dobe dvanajstin v l. 1935. še ni prišlo do prave nesreče.

Gotov bo kmalu tudi računski zaključek za leto 1935/36, ki seveda ne bo pokazal nikake lepše slike, temveč bo še potrdil, da je *pričelo gospodarstvo mestne občine ljubljanske v resnici vedno hitrejše hirati*.

V decembru 1935 novo postavljeni občinski svet se je znašel naenkrat *v silno neprijetnem in mučnem položaju*. Od vseh strani so se oglašali močni upniki in zahtevali poravnavo svojih terjatev. Naj omenimo tu predvsem zadevo palače *trgovske akademije*, v kateri se je že drugo leto vršil šolski pouk, toda ne-

plačanih računov je bilo okroglo še vedno za Din 900.000.—. Na vseh koncih so rastle stroški, zamudne obresti. Vložene so bile težke tožbe proti mestni občini ljubljanski, zarubljen je bil malo prej celo avtomobil mestnega župana. Denarja pa ni bilo nobenega. Ker upniki niso hoteli nič popustiti, je bilo pričakovati najhujšega.

Na drugi strani pa je našel novi mestni svet ljubljanski skoraj vse kredite proračuna za 1935/36 porabljene, dasiravno je bilo še 4 cele mesece do konca proračunskega leta. Prilike so bile takšne, da bi človek moral naravnost obupati. Znašli smo se seveda ob vsem tem naenkrat pri sestavljanju proračuna za l. 1936/37. Spontano in brez vsake negotovosti se je rodil sklep, da je vsako delo brez realnega in pravičnega proračuna nemogoče, če naj se gospodarstvo mesta Ljubljane sploh ozdravi.

11. marca l. 1936. je bil sprejet v mestnem svetu proračun mestne občine ljubljanske za l. 1936/37. z dohodki in izdatki Din 103,589.542.—. Čeprav so v teh številkah zapopadeni dohodki in izdatki vseh mestnih podjetij, je ta proračun po svoji višini vseeno največji od vseh dosedanjih proračunov ljubljanske občine. Krstili smo ta proračun z nazivom »sanacijski proračun«, kajti vedeli smo, da bomo pri skrbnem gospodarjenju v okviru tega proračuna uspeli urediti hudo zavožene občinske finance. Velika bremena smo morali naložiti meščanom in težko smo to storili. Našli pa nismo nobenega drugega izhoda, kajti videli smo, da je po črtanju vseh izdatkov, ki niso bili neobhodno potrebni, po znižanju obrestne mere v Mestni hranilnici, kjer smo pridobili ca. Din 1 milijon prihranka, kakor tudi po občutnem znižanju plač občinskim nameščencem, ostalo še vedno Din 12 milijonov in pol primanjkljaja.

Zvišati smo morali torej občinske davščine v precejšnji meri. Morda bi nam bilo na kak drug način le uspelo zvišana občinska bremena razdeliti bolj pravično na vse svoje prebivalstvo. Toda tega nam ni dopuščal ozki okvir zakona o mestnih občinah. Morali smo se pač ravnati po določbah novega zakona, ki pozna v glavnem prav za prav samo dva vira občinskih javno-pravnih dohodkov, t. j. občinske doklade na državne neposredne davke in trošarine.

Oglasili so se sicer, ko smo sestavljali novi proračun, razni svetovalci in nam svetovali marsikaj, kar naj bi zvišanje občinskega proračuna in s tem tudi zvišanje občinskih davščin odvrnilo. Nekateri so bili mnenja, naj bi mestna občina prodala razna svoja zemljišča in stanovanjske zgradbe, ki itak ne prinašajo občini nikakih dohodkov, temveč celo zgubo. S kupnino pa naj bi občina zamašila vrzeli in obveze iz prejšnjih let. Na ta način bi bil lahko proračun za l. 1936/37. zelo razbremenjen. Ti svetovalci pa seveda niso pomislili, da je v današnjih razmerah zelo težko najti dobrih in vestnih kupcev, ki bi bili pripravljeni kupnino položiti takoj v gotovini. Brez gotovine pa bi mestni občini ljubljanski itak ne bilo nič pomagano.

Drugi zopet so bili mnenja, naj bi mestna občina obdržala že obstoječe davščine v isti višini, vendar pa naj bi v pokritje vseh teh velikanskih bremen uvedla nekaj vrst novih občinskih davščin. Ti predlagatelji pa so pozabili, da zakon o mestnih občinah ne daje toliko pravice, da bi si mogla mestna uprava izbirati po svoji volji nove vire občinskih dohodkov.

Tretji zopet so bili celo mnenja, da bi morala mestna občina za ves ta primanjkljaj najeti posebno kratkoročno posojilo. Govoriti o tem pač ni gospodarsko, kajti tam, kjer se za primanjkljaje zaključujejo posebna posojila, pač ne moremo trditi, da so finance v redu. Ne glede na to pa je bilo treba pomisliti, da bi s tem kratkoročnim posojilom nakopali prebivalstvu velika bremena s plačilom znatnih obresti. Takega posojilodajalca, ki bi bil pripravljen dati občini novo posojilo za kritje tekočega primanjkljaja in v toliki višini, tudi ni mogoče dobiti, zlasti ako upoštevamo tako zavožene finance, kakor so bile pri mestni občini ljubljanski. Tudi bi finančno ministrstvo ne moglo takega posojila odobriti.

Ni nam torej ostalo nič drugega, kakor da smo vse te nasvete opustili in se odločili ustvariti izjemen proračun, s katerim bi se vsaj v glavnem mogli znebiti vseh večjih in težjih bremen, ki so težila ljubljansko občino v teku zadnjih let. Pri tem pa smo gledali, da smo ustvarili obenem tudi realen proračun. Ne bi nam pomagalo tudi, ako bi naš proračun izkazoval pokritje in bi bilo torej vsaj navidez podano ravnovesje. Če pa bi mi v tem primeru ne dosegli predvidenih dohodkov, bi ostala situacija prav za prav enaka prejšnjim proračunskim dobam.

Velike težave smo imeli z novim proračunom tudi v Beogradu pri ministrstvu financ, kjer smo naleteli na odpor posebno s predlogom za uvedbo 65% občinske doklade na državne neposredne davke. Šele potem, ko se je ministrstvo financ prepričalo, da je pobirala bivša upravna občina Vič v proračunskem letu 1935/36 70%, občina Moste 100%, občina Zg. Šiška pa celo 140% občinsko doklado na državne neposredne davke in ko je ministrstvo financ samo uvidelo, da ni absolutno nobene druge pomoči za ozdravljenje gospodarstva ljubljanske občine, je pristalo na zvišanje občinske doklade od prejšnjih 45% na 60%.

Podrobno so se zanimali referenti ministrstva za vse ostale dohodke mestne občine ljubljanske in izvršile so se nato vse važne korekture pri trošarinskih in uvozninskih postavkah proračuna. Ker so se pa na drugi strani zopet prepričali, kako nujno potrebno je izvršiti program, ki si ga je postavil mestni svet ljubljanski, je ministrstvo financ samo predložilo, da se radi navedenih korektur znižani dohodek proračuna pokrije s pobiranjem 2% gostaščine v hišah, ki uživajo davčne olajšave. Ministrstvo financ je v svoji odločbi, s katero je odobrilo proračun mestne občine ljubljanske za l. 1936/37, izrecno pristavilo, da se je moral ta proračun odobriti zaradi izredno težkih finančnih prilik, ki vladajo v ljubljanski občini. S tem smo dobili končno sankcijo, ki nam je bila potrebna k izvrševanju novega proračuna.

Potrebna pa je bila še ena sprememba, predno smo dobili definitivno sliko proračuna. Mestni svet ljubljanski je bil namreč mnenja, da naj bi se po finančnem ministru sicer dovoljena 2% gostaščina na nove hiše ne pobirala. V kompenzacijo tega izpadka dohodkov pa se je napravil sklep o obveznem 10% prihranku na vseh partijah in pozicijah materialnih izdatkov novega proračuna.

Vedeli smo, da bo treba izvrševati proračun varčno in kolikor mogoče solidno. Treba je bilo zato najprej

onemogočiti vsak poskus prekoračenja dovoljenih kreditov. Posamezni oddelki in uradi mestnega po-glavarstva se namreč *v prejšnjih proračunskih letih niso dosti brigali za to, ali je za njihove nabavke v resnici podan tudi kredit*. Posamezne partije odnosno pozicije proračuna so bile zato *stalno vsako leto prekoračene*. Tudi finančni odbor mestnega sveta je bil navadno postavljen pred gotovo dejstvo, ker je dotični oddelek že oddal nabavko, naročil potrebščine, čeprav je vedel, da v proračunu za to ni kredita. Ko je bilo torej vse gotovo in je bila nabavka že oddana, je prišel predlog za preskrbo kredita pred finančni odbor. Na ta način seveda *ni moglo biti niti govora o kakem pravem proračunskem gospodarstvu*.

Da bi se v bodoče izognili vsem tem navadam magistratnih uradov, se je predpisal z novim proračunskim letom *obvezen kontrolnik angažiranih kreditov*. Niti ena sama obveza mestne občine napram dobaviteljem ne more sedaj nastati prej, dokler ni vodja kontrolnika angažiranih kreditov uradno potrdil na spisu, da je za kritje potrebni kredit na razpolago. Na ta način je sedaj absolutno *onemogočeno, da bi kdorkoli mogel še nabaviti kake potrebščine brez kritja v proračunu*. Dejstvo uvedanja tega kontrolnika je seveda imelo tudi na poslovanje oddelkov velik vpliv. *Šele sedaj se je pričelo varčevati* in šele sedaj so se referenti zavedli posledic, ki bi lahko nastale v disciplinskem pogledu, če bi ne upoštevali predpisov o obveznem angažiranju kreditov.

Na ta način smo lahko nekoliko bolj mirni pričeli izvrševati novi proračun. Kljub temu pa nas je bilo strah, kajti poleg vseh v proračunu izkazanih izdatkov, dolgov, obvez, smo imeli na dan 1. aprila 1936 plačati še raznih *dolžnih anuitet po prejšnjih proračunih za Din 6,924.335'80*. Od tega zneska so seveda tekle tudi že *zamudne obresti*. V proračunu samem pa smo imeli izkazane različne terjatve upnikov, katerim so bile priznane visoke, *celo 12% obresti*. Pozabiti tudi ne smem na tekoče terminirane obveze iz občinskih posojil, razne menične dolgove in na terjatve obrtnikov iz priključenih občin, ki so čakali na svoj zaslužek *po 3, 4 in celo več let*, in ki so takoj po 1. aprilu naravnost oblegali mestno finančno upravo s prošnjami za čim hitrejše izplačilo.

Mislím, da smo zavzeli v tem kočljivem položaju edino in najbolj primerno stališče ter ravnali tako, kakor bi to storil vsak previden gospodar. Nismo naročili takoj nabavk, ki so bile predvidene v našem proračunu, temveč smo rajši ves *nabrani denar porabili za likvidacijo navedenih obvez*. Plačali smo najprej one dolgove, ki so bili obremenjeni z visoko obrestno mero ali z raznimi drugimi postranskimi dajatvami. Pri tem smo se seveda pogajali z upniki za znižanje obrestne mere, za popust raznih pravnih in izvršilnih stroškov ter smo skoraj vselej s takimi sporazumi *nekaj prihranili mestni občini*. Ozirali smo se tudi še posebej na *male obrtnike iz priključenih občin*, katerim smo že v prvih mesecih plačali večino njihovih računov.

Vedeli smo, da ljubljanska občina ne sme imeti fundiranih dolgov neurejenih, anuitet neplačanih, ako hoče, da bo *že izgubljeni ugled ponovno pridobila*. Temu vprašanju smo posvetili posebno skrbno pažnjo. *Ogromni zastanki na anuitetah iz prejšnjih*

let in vsak mesec na novo zapadle anuitete so bile naša največja skrb.

Kljub temu, da je bil plačilni program mesta Ljubljane po vsem tem naravnost ogromen, lahko trdim danes, da je mestna občina ljubljanska izvršila že večji del svojega *proračunskega programa*.

Plačila raznih del in dobav za »staro« Ljubljano *iz prejšnjih let (brez dolžnih anuitet)* presegajo vsoto Din 2,500.000'. Omenim naj n. pr., da so bili šele letos plačani *tramvajski vozovi iz Opatije*, za katere je mestna občina ljubljanska najela l. 1934. menično kratkoročno posojilo v znesku Din 350.000.

Plačani so tudi vsi dolgovi, izvirajoči iz gradnje *trgoveške akademije iz l. 1934.*, kjer smo likvidirali račune v znesku preko Din 800.000'. S tem smo *prekinili in ustavili celo vrsto procesov*, ki so že tekli odnosno so bili že naperjeni zoper mestno občino ljubljansko. Kljub temu pa smo uspeli pri konkretnih pogajanjih s prizadetimi upniki ter smo dosegli znatne popuste na obrestih in stroških, ki gredo v desettisoče dinarjev.

Poravnán je dalje *dolg na pisarniških potrebščinah iz prejšnjih let* v znesku ca. Din 150.000'— ter *dolg na železu za bežigrasjo šolo* v znesku Din 350.000'—. Ne bom navajal podrobno ostalih plačil.

»Stara« Ljubljana pa se je poleg tega očistila vseh dolžnih *anuitet iz prejšnjih let*, v kolikor so te zadevale mestni zaklad in večino mestnih podjetij. Plačali smo na ta račun Din 4,582.190'75, to je anuitete, ki so ostale na dolgu izpred 1. aprila 1936. Vprašanje plačila dolžnih *anuitet Splošne tramvajске družbe* je posebna zadeva, ki zaenkrat še ni rešena, vendar pa bo, kakor upam, v najkrajšem času dosežen potrební sporazum in nov plačilni načrt med vsemi v poštev prihajajočimi faktorji tako, da bo v bližnjih dneh pripravljeno tudi to vprašanje z dnevnega reda.

Iz mestnega proračuna so bili dalje izplačani za bivšo občino *Zg. Šiška* razni dolgovi in računi v znesku skoraj Din 400.000'—, za bivšo občino *Vič* pa dolgovi v znesku Din 600.000'—. Največje breme za naš proračun pa so predstavljale razne obveze in dolgovi bivše občine *Moste*, za katero smo do danes plačali iz naših proračunskih sredstev preko Din 1 milijon 300.000.

Če pomislímó pri tem, da je znašal ves proračun bivše upravne občine *Moste* za l. 1934/35 Din 1 milijon 98.629'—, za proračunsko leto 1935/36 pa Din 1,796.219'—, potem postane višina teh za bivšo občino *Moste* plačanih starih obvez še bolj očitna. Lahko torej trdímó, da je imela bivša občina *Moste* v proračunu mestne občine ljubljanske za l. 1936/37 dva budžeta in sicer *enega za tekoče svoje vzdrževanje, drugega pa za plačilo starih dolgov*.

Da bo izkaz plačil za priključene okoliške občine popoln in da bo jasno, s kakšnimi bremení so bile obložene vse tri okoliške občine, naj povem, da smo poleg že izkazanih plačil porabili za obveze teh občin tudi *vse dohodke bivših občin Zg. Šiška, Vič in Moste, ki so se nabrali v dobi njih likvidacije*, t. j. od 15. februarja 1936 dalje. Na ta način se je poleg že navedenega plačalo za bivšo občino *Zg. Šiška* še Din 74.902'37, za bivšo občino *Vič* 99.595'33 in za bivšo občino *Moste* Din 249.721'28. *Za vse tri priključene občine se je na ta način izdalo preko 2 milijona 700.000 dinarjev*.

Medtem pa smo skušali urediti tudi *tekočo anuitetno službo*. V redu in brez zamude so se plačale anuitete pri Hipotekarni banki jugoslovanskih hranilnic, Pokojninskem zavodu, Borzi dela, Državni hipotekarni banki, Poštni hranilnici kraljevine Jugoslavije, Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu in Kr. banski upravi dravske banovine.

Težje pa je bilo s plačilom tekočih *anuitet pri Mestni hranilnici*, kajti ker smo najprej plačali dolžne anuitete iz prejšnjih let, ni bilo mogoče takoj nato plačati tudi tekočih anuitet. Kljub temu pa se je polagoma tudi to posrečilo in meseca novembra t. l. so bile plačane v celoti anuitete, zapadle 1. oktobra t. l. v plačilo. Tako smo *na tekočih anuitetah* plačali *samo Mestni hranilnici* v gotovini znesek Din 7 milijonov 395.826'63 ter *s tem prvokrat v dobi zadnjih let spravili v red našo anuitetno službo!*

Če pomislimo dalje, da je poleg vseh teh plačil iz proračuna mestnega zaklada, ki presegajo Din 20 milijonov, plačevala mestna blagajna našim obrtnikom, trgovcem, industriji v redu njihove račune za razno blago, potem lahko trdim, da je ta močna cirkulacija denarja, ki je v pretežni množini ostal v Ljubljani sami, imela gotovo ugodne posledice na vse naše lokalno gospodarstvo. Danes nimam *nobene pritožbe glede slabega izplačevanja računov*, nasprotno, dobil sem *že neštetokrat priznanje nad vestnim poslovanjem in likvidiranjem računov*.

Iz teh številk sledi, da se vrši izvajanje proračuna skrajno točno in zelo previdno. Program, postavljen z našim proračunom, se izvršuje boljše kakor smo mogli slutiti. Trdim lahko, da bo do konca proračunskega leta ustvarjen načrt, ki smo si ga postavili z vstopom v novo proračunsko leto.

Potrebno bi bilo seveda, da bi dobili tudi *točno sliko naših dolgov*. Tega pa danes žalibog ne morem podati, ker je slika dohodkov odvisna od številnih momentov, na katere danes ne morem še računati. V splošnem pa vendar lahko rečem, da prihajajo dohodki normalno. Če posamezne vrste občinskih dohodkov ne kažejo zaželenega uspeha, imamo dohodke, na katere nismo niti računali. Iz prihajanja dohodkov sklepam, da je naše prebivalstvo, katerega davčna *morala je naravnost vzgledna*, doumelo napore sedanje občinske uprave, ki si je postavila za cilj urediti občinske finance. Prebivalstvo čuti, da je *nastala na magistratu v vsakem oziru uspela in hvalevredna remedura*. *Že davno izgubljeno zaupanje v gospodarstvo mestne občine ljubljanske se je zopet povrnilo*.

Večje in važnejše finančne transakcije mestne občine ljubljanske za l. 1936/37

1. Zaključitev in realizacija Din 5,000.000'— posojila za gradnjo bežigradske šole:

Po načrtih in proračunu je potrebovala mestna občina ljubljanska za postavitev bežigradske šole okroglo Din 7,000.000'—. Del tega denarja se je našel v obratni glavnici, odnosno v aktivnih zaostankih mestne občine, za ostalo pa je bilo potrebno najeti posojilo. Že od vsega početka so nameravali poiskati posojilo pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Prva pogajanja z Osrednjim uradom za zavarovanje delavcev je začela že prejšnja občinska uprava, toda do formalnega zaključka posojila ni

prišlo predvsem radi tega, ker ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje ni potrdilo tozadavnega »pravilnika o podeljevanju dolgoročnih posojil iz odvišne glavnice SUZOR-a«. Tako je seveda zaključitev in realizacija tega posojila postala naloga nove občinske uprave.

2. Najetje Din 600.000'— kratkoročnega posojila za mestno plinarno:

Naprava nove vertikalne komorske peči, ki jo je pred leti zgradila mestna plinarna, je bila proračunana na vsoto Din 2,500.000'—. Kljub raznim poskusom pa mestna občina ljubljanska tedaj ni mogla dobiti posojila v tej višini, temveč je uspela zaključiti le posojilo v znesku Din 1,000.000'—. Ker pa se je nova plinska peč medtem že gradila, se dela niso mogla prekiniti. Nekaj denarja je tedaj posodila mestni plinarni centralna mestna blagajna iz svojih tekočih sredstev, kar pa še ni zadostovalo za pokritje vseh investicij. Mestna plinarna je zato tedaj pod čudnimi okoliščinami zaključila z *nekim privatnikom* posojilo za Din 600.000'—.

Čim je bila imenovana nova občinska uprava in so se izvršili prvi vpogledi v tedaj obstoječe gospodarstvo mestne občine ljubljanske, smo postali pozorni seveda tudi na *to anomalijo*. Sklenilo se je, da se dotičnemu privatniku plača cela posojilna vsota in v ta namen najame kratkoročno posojilo pri Mestni hranilnici ljubljanski. Čim je tozadevni sklep novega mestnega sveta odobrilo ministrstvo financ, se je potem to tudi v resnici izvršilo tako, da danes mestna občina ljubljanska nima več *nikakih dolgov pri privatnikih*.

3. Najetje Din 30,000.000'— posojila pri Državni hipotekarni banki ter razpis Din 20,000.000'— obli-gijskega posojila mestne občine ljubljanske za vzpostavitev likvidnosti Mestne hranilnice ljubljanske:

Zaradi obče denarne krize in nenormalnega navala svojih vlagateljev je zašla v l. 1931. in 1932. tudi naša Mestna hranilnica v velike težave. Skušala je rešiti situacijo s tem, da se je z različnimi pojasnili, pozivi in prošnjami sama obrnila na svoje vlagatelje — toda ta poskus ni uspel in Mestna hranilnica ljubljanska je morala v smislu tozadevne zaščitne uredbe prositi za zaščito. Niso se pa radi tega opustili poskusi za zopetno vzpostavitev njene likvidnosti in 22. marca 1934 se je Mestna hranilnica ljubljanska prvič uradno obrnila na mestno občino ljubljansko s predlogom, da naj bi ljubljanska občina najela *Din 20 milijonsko gotovinsko posojilo*. S tem denarjem naj bi se potem delno poplačali mestni dolгови, obstoječi pri Mestni hranilnici ljubljanski, nakar bi lahko Mestna hranilnica uresničila željo po vzpostavitvi svoje likvidnosti.

Mestna hranilnica ljubljanska se je 7. aprila 1934 obrnila tudi na ministrstvo za trgovino in industrijo s prošnjo, da v tej zadevi posreduje pri finančnem ministrstvu. Tako je potem ministrstvo financ dobilo od ministrstva za trgovino in industrijo predlog, po katerem naj bi se poskrbelo, da *bi se v proračunu mestne občine ljubljanske vsako leto predvidel znesek Din 20,000.000' za plačilo dolgov pri Mestni hranilnici ljubljanski*. V komaj 6 letih bi bil na ta način vrnjen hranilnici ves občini posojeni denar. Ministrstvo financ je ta spis 23. aprila 1934 odstopilo

mestni občini ljubljanski v poročanje in študij, kjer je potem ta načrt ostal nerešen.

Medtem je mestno poglavarstvo napravilo *dogovor s Hipotekarno banko jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani*, da bi ona izdala posebne 6% komunalne obveznice. Navedena banka je nato dne 24. aprila 1934 dostavila ministrstvu financ odnosno ministrstvu za trgovino in industrijo prošnjo, da se ji dovoli izdati takšne obligacije. To prošnjo je *podprlo tudi mestno poglavarstvo v Ljubljani* z vlogo od 27. novembra 1934, pa je bila od ministrstva vrnjena.

Nato je mestna občina ljubljanska 6. decembra 1934 prvič stopila v pismo zvezo z Državno hipotekarno banko in prosila za podelitev gotovinskega posojila v znesku Din 17,000.000—, ki naj bi se obrestovalo po 8% in odplačalo v 10 letih. Odgovora na to prošnjo mestna občina ni dobila.

Na seji mestnega sveta ljubljanskega, ki se je vršila 21. decembra 1934 in ki je obravnavala samo vprašanje vzpostavitve likvidnosti Mestne hranilnice ljubljanske, so bili napravljeni sledeči sklepi:

Mestna občina ljubljanska, želeč poboljšati položaj pri Mestni hranilnici ljubljanski, naj najame, oziroma izda sledeča občinska posojila:

I. Pri Državni hipotekarni banki v Beogradu posojilo v iznosu do Din 20,000.000— v gotovini, po obrestni meri, ki ne presega 8% na leto in na dobo 10 let.

II a. Pri Hipotekarni banki jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani posojilo v znesku Din 25,000.000— v obliki komunalnih zadolžnic tega zavoda, ki bodo vplačljive v gotovini ali pa s hranilnimi knjižicami Mestne hranilnice ljubljanske.

II b. Pri istem zavodu posojilo v enaki obliki za znesek do Din 5,000.000—, vplačljivih samo v gotovini.

III. Emitira se 4% obligacijsko posojilo z dobitki v znesku do Din 15,000.000—, vplačljivo do polovice s knjižicami Mestne hranilnice ljubljanske.

18. januarja 1935 je potem mestno poglavarstvo predložilo ta sklep mestnega sveta ministrstvu financ v pristojno potrditev. *Ministrstvo financ* pa ne samo, da tega sklepa mestnega sveta ni odobrilo, temveč je z razpisom od 29. maja 1935 vrnilo tudi vse spise, zadevajoče prošnjo Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic za izdajo komunalnih obveznic, z dostavkom, da je *zadeva brezpredmetna*, ker mestno poglavarstvo v Ljubljani nima interesa zaključiti posojila z navedenim denarnim zavodom.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani je potem 4. junija 1935 drugič prosilo Državno hipotekarno banko za podelitev to pot Din 37,000.000— gotovinskega posojila proti 8% obrestovanju in 15 letni amortizaciji. Teden pozneje, t. j. 11. junija 1935 pa je bila odpravljena na ministrstvo financ prošnja za načelno odobritev najetja Din 37,000.000— gotovinskega posojila pri Državni hipotekarni banki ter za izdajo obligacij do zneska Din 30,000.000—.

To sta bila *zadnja dva dokumenta*, ki jih je v zadevi sanacije Mestne hranilnice ljubljanske sprožila stara občinska uprava. Na obe vlogi pa mestna občina ni prejela nobenega odgovora. Zadeva je popolnoma zaspala in vzpostavitev likvidnosti Mestne hranilnice ljubljanske ni še nikoli bila v tako brez-

izgledni situaciji, kakor ravno v tem času. Očividno je bila vsa stvar premalo pripravljena in *stalno menjanje sanacijskih predlogov* ni moglo prepričati niti Državne hipotekarne banke, še manj pa ministrstva financ o izvedljivosti teh načrtov, zato ni odobrilo nobene od vseh navedenih zamisli prejšnje občinske uprave.

Vso zadevo je torej povsem na novo in na nov način sprožila nova mestna uprava, in sicer s sklepom finančnega odbora z dne 25. febr. 1936, kjer se je soglasno ugotovilo, da je pogajanja z Državno hipotekarno banko glede najetja potrebnega posojila za vzpostavitev likvidnosti Mestne hranilnice ljubljanske treba obnoviti in pripeljati do konkretnih zaključkov. Predsedstvo mestne občine ljubljanske je nato v marcu 1936 navezalo stike z Državno hipotekarno banko v Beogradu in šele tako se je pričela misel o vzpostavitvi likvidnosti največjega hranilnega zavoda v Sloveniji zopet in povsem na novo uresničevati, in sicer na ta način, da izvede celo akcijo *mestna občina sama brez tujega sodelovanja z lastnim uradnim aparatom*. In baš ta zamisel je bila tako pri Državni hipotekarni banki kot pri ministrstvu financ tako simpatično sprejeta, da sta takoj pričeli podrobneje pregovore, ki so nato v kratkem času privedli do povsem zadovoljivega uspeha. Dočim je Državna hipotekarna banka zavrnila prejšnji občinski upravi prošnjo za 20 milijonsko posojilo proti 8% obrestovanju in na 10 letno amortizacijo, smo sedaj dobili 30 milijonsko posojilo proti 7% obrestovanju in 15 letni amortizaciji.

Dočim se ni prejšnja občinska uprava niti upala sama izdati obligacijskega posojila, češ da nima za to potrebnega aparata, niti potrebnega zaupanja in je v ta namen sklenila dogovor s Hipotekarno banko Jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, da izda ona s svojim aparatom in s svojim kreditom 6% komunalne obveznice, je sedanja občinska uprava razpisala in izdala *sama in z lastnim aparatom* 6% obligacijsko posojilo v višini 20 milijonov Din, ki pa je bilo visoko prekoračeno preko zneska 37 milijonov Din, kar kaže na velik kredit, ki ga je mestna občina pridobila pod sedanjo upravo in ki bo znatno pripomogel, da se doseže v doglednem času *popolna likvidnost Mestne hranilnice ljubljanske*.

4. Zaključitev in realizacija Din 1,720.000— brezobrestnega posojila za razširitev Delavskega doma.

V zadnjem času se je pokazalo, da je *stavba Delavskega doma mnogo premajhna* in da v njej primanjkuje prostora celo za neobhodne potrebe. Močno se je n. pr. pogrešala skupna spalnica za ženske, dalje stanovanje za upravitelja in hišnika. Največje vpraševanje pa je ostalo slej ko prej po malih sobicah, s katerimi so stanovalci nadvse zadovoljni.

Zavedajoč se tudi svojih socialnih dolžnosti, si je nova občinska uprava nadela nalogo, poskrbeti za razširitev Delavskega doma. V ta namen je naprosila Javno borzo dela v Ljubljani za potrebno brezobrestno posojilo. Našli smo polno razumevanje in prošnja mestne občine ljubljanske je bila s strani Javne borze dela v Ljubljani v najkrajšem času rešena. Kmalu pa bi bila tako lepo in uspelo izvedena akcija povsem propadla, kajti v Beogradu za odobritev tega posojila kompetentni faktorji, ministrstvu za socialno politiko

in narodno zdravje, niso bili naklonjeni tej zamisli. Šele na prav energičen pritisk se je zlomil trdovratni odpor in realizacija tega posojila in razširitev Delavskega doma nista imeli več nobene zapreke.

Nova stavba je v temeljih že dograjena.

5. Najetje Din 2,000.000— posojila za gradnjo nove mrliške veže:

Ideja gradnje mrliške veže v Ljubljani je stara že celo vrsto let, toda vselej, kadar je bilo potrebno začetki z delom, je manjkalo denarja. Čeprav je torej 14. aprila 1932 sklenil ljubljanski mestni svet, da se v Ljubljani zgradi preprotna mrliška veža, se to do danes ni moglo izvršiti. Mestna občina ljubljanska namreč ni mogla zaključiti za to akcijo potrebnega posojila, ker ni uživala kredita.

Nova mestna uprava je tudi v tej zadevi skušala posredovati in 10. marca 1936 so se pričela pogajanja z Osrednjim uradom za zavarovanje delavcev v Zagrebu za najetje Din 2,000.000— posojila. Dobili smo že iz Zagreba načelni pristanek za podelitev zaprosenega posojila in na zadnji božični seji mestnega sveta je bil že sprejet tudi tozadevno potreben sklep. Letos torej se bo nova mrliška veža v resnici tudi pričela graditi.

Ni potrebno navajati še posebej, koliko je bilo pri vseh teh transakcijah podrobnega dela, intervencij, konferenc in ostalih pogajanj. Kljub temu pa se je vse srečno končalo. Nadvse pomemben uspeh in velik ugled pa si je pridobila Ljubljana s prepričevalno akcijo za vzpostavitev likvidnosti Mestne hranilnice in v tej zvezi naravnost sijajno zaključenim obligacijskim posojilom. Tozadevno smo dobili že nešteto vprašanj raznih občin, ki želijo imeti v isti stvari nasvete in navodila od ljubljanske občine.

Da ne bi bilo v prihodnjem proračunu prevelikega poviška na novih anuitetah, smo skušali s posebnimi prošnjami doseči znižanje obrestne mere pri že obstoječih posojilih. V tem oziru sicer nismo povsod uspeli, čeprav smo to pričakovali in čeprav smo te prošnje vložili šele potem, ko so bile vse zapadle anuitete plačane. Presenetilo pa nas je izredno razumevanje, ki so ga v tem pogledu pokazale Poštna hranilnica kraljevine Jugoslavije, Državna hipotekarna banka in Mestna hranilnica. Ti denarni zavodi so našim prošnjam ustregli in znižali obrestno mero. Na ta način smo za prihodnje proračunsko leto dosegli pri anuitetni službi starih posojil nekaj važnih prihrankov. Državni hipotekarni banki bomo plačali prihodnje leto Din 60.160—, Poštni hranilnici kraljevine Jugoslavije pa celo Din 77.969'34 manj na obrestih ko doslej. Skupni letni prihranek na obrestih bo znašal torej Din 138.129'34. Ker smo uredili tudi letos nekatera druga vprašanja izdatkov za anuitetno službo, smo prepričani, da krediti za anuitete mestnega zaklada v l. 1937/38 kljub najetju novih posojil ne bodo višji od letošnjih.

Ne smem tudi pozabiti navesti, da se je končno s priključitvijo eksekucijskega urada mestni finančni upravi dosegla velika olajšava in priročajše poslovanje s strankami. Ta dva urada spadata namreč skupaj, in večletna želja našega prebivalstva se je s tem vendar izpolnila. Koliko reklamacij, koliko pritožb in koliko konfliktov se je izvršilo po nepotrebnem in prav zato, ker sta bila ta dva urada krajevno

ločena in so morale stranke hoditi v isti zadevi na dva kraja.

Letos, ko so bile občinske davščine znatno zvišane, se je pokazala tudi potreba po dovolitvi različnih olajšav v pogledu plačevanja. Nešteto prošenj, ki so bile vložene na mestno poglavarstvo, bodisi za odlog plačila občinskih davščin, odnosno za dovolitev mesečnih obrokov, je bilo ugodno rešenih. Pri tem se je skušala vsaka prošnja rešiti tako, kakor je stranka sama predlagala. Vedeli smo, da so olajšave potrebne in da ne gre, da bi se davkopllačevalcem z različnimi nepotrebnimi stroški še oteževalo njih že itak težko stališče. Pri manjših davčnih zaostankih zato strankam principiarno ne delamo nobenih nepotrebnih izdatkov s kako vknjižbo zastavne pravice, odnosno z uvedbo prisilne uprave. Če davkopllačevalec pokaže vsaj nekaj dobre volje in skuša izpolniti svoje obveze vsaj v malih obrokih, potem se njegovi prošnji vselej ugodi. Na ta način smo prebivalstvu kolikor mogoče olajšali plačevanje občinskih davščin.

Mislím, da smo s temi pojasnili in podatki mogli someščane prepričati, da se vrši finančno gospodarstvo naše občine tako, kakor si to more želeti vsak pošten in dober meščan. Občinski denar se ne zapravlja, temveč se z njim varčuje, hrani, pazi ter gospodari kar najbolj previdno. Mimogrede naj omenim, da smo samo s tem, ker smo gledali na pravilno nalozbo vsakega odvišnega denarja, ker smo se pogajali z raznimi upniki, ker smo marsikaj tudi predčasno izplačali, seveda proti priznanju obresti, prihranili mestni občini ljubljanski gotovo znesek nad Din 100.000—.

II. REORGANIZACIJA POSLOVANJA

Da se uredi smotrnejše poslovanje, smo predvsem ustanovili in poklicali k delu mnoge nove odbore, tako trošarinski in kontrolni odbor, odbor za ureditev starostnega zavarovanja mestne delavske zavarovalnice, upravni odbor mestne plinarne ter upravni odbor za internat Mladiko. Koristnost teh sklepov se je skoraj pokazala, saj so vsi ti odbori pokazali veliko iniciativnost ter so bili važna pomoč in vodilo prizadetim uradom pri njih poslovanju. Vsi ti odbori, poleg njih pa tudi mnogo že obstoječih, tako obrtno-industrijski, za upravo mestnih nepremičnin, za oceno nabavk, gasilski, mestne ženske realne gimnazije in kulturni, so si za svoje poslovanje in poslovanje prizadetih uradov izdelali pravilnike, ki jih je sprejel in potrdil mestni svet tako, da se je v poslovanju dosegla enotnost, zlasti pa so se dale temeljne smernice in navodila za poslovanje uradom, zavodom in podjetjem.

Koliko je točna ureditev poslovanja in razdelitev delokroga s pravilniki potrebna, dokazuje že samo število odborov in upravnih odborov. Radi preglednosti jih moramo razdeliti na dve skupini: odbore in upravne odbore, katerih člani so samo člani mestnega sveta in take, kjer sodelujejo poleg članov mestnega sveta še druge osebe, bodisi kot virilisti, bodisi kot izvoljeni strokovnjaki ali zastopniki drugih oblastev, ustanov in korporacij.

V prvo skupino spadajo sledeči odbori: finančni, trošarinski, personalno-pravni, tehnični, gradbeni, tržni, obrtno-industrijski, socialno-politični, zdravstveni, za upravo nepremičnin, za oceno nabavk, kul-

turni, gasilski, kmetijski, kontrolni in reklamacijski, poleg teh pa še upravni odbori elektrarne, plinarne, klavnice, pogrebnega zavoda, zastavljalnica, mestnih voženj in Delavskega doma.

V drugo skupino pa spadajo: krajevni šolski odbor, upravni odbor za državne meščanske šole, odbor za obrtno-nadaljevalne šole, mestna delavska zavarovalnica z odborom za ureditev starostnega zavarovanja, upravna odbora mestne ženske realne gimnazije in internata Mladike, turistični odbor za mesto Ljubljano ter kvalifikacijska komisija.

Poleg teh pa je mestni svet po svojih članih zastopan še v Bolniški blagajni mestnih uslužbencev, upravnem odboru Mestne hranilnice ljubljanske, upravnem odboru Splošne maloželezniške družbe d. d., odboru meščanske imovine, mestnemu disciplinskem sodišču I. in II. stopnje, rekrutni komisiji ter glavnemu odboru za obdelovanje Barja.

Pri taki obširnosti in raznolikosti smo morali uvesti neko enotnost poslovanja, da se olajša poslovanje sodelujočim, predsedniku mestne občine pa pregled in nadzorstvo. Temu so predvsem služili že navedeni pravilniki, poleg tega pa smo uvedli enotno centralno evidenco sej mestnega sveta in vseh odborov ter upravnih odborov, ter smo izdali enotne predpise glede njih poslovanja ter oblike in sestave zapisnikov ter sejnih sklepov.

V zvezi z ustanovitvijo novih odborov, pa tudi glede na splošne potrebe in hitrejšje poslovanje smo izvršili potrebne reorganizacije tudi v mestnih uradih, da pripravimo soliden in že preizkušen temelj novemu statutu o organizaciji mestnih uradov, zavodov in podjetij. Ta statut je že v delu, predložen je že osnovni predlog s strani društva uradnikov s popolno fakultetno izobrazbo, zbrana pa so tudi že materialija k temu predlogu in je sedaj predložen posebni komisiji v študij in redakcijo radi obravnavanja v mestnem svetu.

Med bistvenejšimi začasnimi reorganizacijami bi bilo omeniti sledeče:

Ustanovljen je bil po vzorcu drugih velikih mest *poseben kontrolni urad*, ki bo v smislu svojega pravilnika vodil gospodarsko, organizacijsko, kompetenčno in računsko kontrolo kot organ kontrolnega odbora. Že to dovolj pove, kako potreben je tak urad, ki je tudi dejansko že začel poslovati dne 1. nov. 1936.

K boljšemu, hitrejšemu in smotrnejšemu poslovanju je služila tudi naredba, s katero se je *dosedanji samostojni eksekucijsko-policijski urad ukinil*, njega eksekucijski posli pa dodelili z večino osebja mestni finančni upravi, policijske posle po obrtnemu oddelku.

Nadalje se je *izločil gasilski urad iz mestnega gospodarskega urada* ter se podredil neposredno predsedstvu, ponovno se je zasedlo *mesto tiskovnega referenta*, *statistični urad* se je izločil iz kulturnega oddelka ter podredil predsedstvu, *veterinarski referat* se je priključil tržnemu nadzorstvu, *referat internata Mladike*, *katerega* sploh ni bilo, pa finančnemu referentu. Prejšnji oddelki III. se je ločil v tri samostojne pododdelke, mestni fizikat, socialni urad in tržno nadzorstvo, ter so se vodilna mesta na teh pododdelkih zasedla s strokovno usposobljenimi močmi, kar je vse prej vodil le zdravnik.

Praksa je pokazala, da so bile vse te preureditve stvarno potrebne, ker so se s tem uradi po svojem smislu in nalogah smotrneje porazdelili, olajšalo in pospešilo pa se je tudi poslovanje v vsakem pogledu.

Važna je tudi *ločitev mestnega vodovoda od mestne elektrarne* kot podjetja ter njega priključitev mestnemu gradbenemu uradu, ki je bila sklenjena na zadnji seji mestnega sveta in se bo izvedla v začetku 1937. S tem bo dobil vodovod samostojno tehnično vodstvo ter se bo razkomercializiral, ker ima vendar predvsem javno-sanitarni značaj. Knjigovodstveni posli pa se združijo z mestno finančno upravo. V zvezi s tem se je pri gradbenem uradu ustanovil *poseben odsek za strojne posle*, ki bo vodil nadzorstvo nad vsemi strojnimi napravami in vozili mestne občine, kar je nujno potrebno.

S preselitvijo raznih uradov je bila podana tudi možnost, da se v centralno poslopje preseli *strokovna knjižnica in čitalnica*, ki jo mestni uradi in mestni uslužbenci za svojo strokovno izpolnitev ter večjo in širšo komunalno izobrazbo nujno potrebujejo. Knjižnica je nastanjena v mestni posvetovalnici in naj postane *duhovno torišče za napredek in za razvoj komunalnih problemov*.

Po teh izpremembah je zanimivo zabeležiti, katere urade, zavode in podjetja ima mestna občina na novega leta dan.

Mestni uradi se formalno dele na devet oddelkov.

V sestav prvega, občega oddelka spadajo sledeči uradi, ki so neposredno podrejeni predsedniku mestne občine: predsedstveno tajništvo s tiskovnim referatom, personalni pododdelek, kulturni oddelek, statistični urad in gasilski urad.

Drugi oddelek je obrtni oddelek s prenešenim delokrogom ter policijskimi, tujsko-prometnimi in obrtno-šolskimi zadevami.

Tretji oddelek tvorijo trije samostojni pododdelki: mestni fizikat, socialni urad in tržno nadzorstvo.

Četrty oddelek je mestni vojaški urad.

Peti oddelek je mestni gospodarski urad.

Šesti oddelek je mestni gradbeni urad.

Sedmi oddelek je mestna finančna uprava, ki obsega poleg finančnega oddelka v ožjem smislu še mestni trošarinski urad in eksekucijski oddelek.

Osmi oddelek je mestni domovinski urad.

Deveti oddelek tvorijo pomožni uradi z vložiščem, odpravnishvom in registraturo.

Izven oddelkov obstoje še mestni kontrolni urad, mestni posreovalni urad in prosvetni oddelek (mestni šolski nadzornik).

Mestna podjetja pa so sledeča: mestna elektrarna in vodovod, mestna plinarna, mestna klavnica, mestni pogrebni zavod in mestna pristava.

Mestni zavodi, ki se samostojno upravljajo, pa so: Mestna ženska realna gimnazija, internat »Mladika«, Delavski dom in mestna zastavljalnica.

V vseh teh uradih, zavodih in podjetjih je zaposlenih 418 pragmatičnih uslužbencev, 121 pogodbenih uslužbencev in 107 dnevnicarjev. Poleg teh pa je stalno zaposlenih še 375 stalnih in 141 nestalnih delavcev.

Po stroki je uslužbenstvo razdeljeno tako:

19 je pravnikov upravne, sodne in finančno-politične stroke, 27 inženjerjev gradbene, strojne, elektrostrojne, kemične in agronomske stroke ter arhitektov

in geometrov, 7 zdravnikov, 4 živinozdravniki, 23 profesorjev, 3 uradniki arhivarske stroke, 1 komercialist, 34 računskih uradnikov, 142 pisarniških uradnikov, 20 srednje-tehničnih, 58 nižjih tehničnih, 144 trošarinskih uslužbencev, 40 poduradnikov, 19 gasilcev in reševalcev, 86 služiteljev ter 19 raznih strok.

Ko je predsednik mestne občine nastopil novo službeno mesto, si je nadel važno nalogo, da *reorganizira tudi uradovanje in poslovanje* pri mestni občini ljubljanski, ki je bilo često predmet upravičenih kritik. Na izvajanje *discipline in službenih dolžnosti* se je pričelo *strogo paziti* ter so se s ponovnimi okrožnicami in navodili izdajale smernice in odredbe za pravilno poslovanje. Pri tem smo našli vso podporo v mestnem svetu, polno razumevanje pa tudi pri mestnih uslužbencih.

Toda ne le z organizacijo uradov in povečanjem discipline in reda, tudi sicer se je skušalo *poslovanje izboljšati*, kjer in kolikor je bilo mogoče. Ker je bilo v uradih mnogo zaostankov, so se morale odrediti

deljene in povečane uradne ure, poostri pa se je morala tudi kontrola nad urgencami oblastev in strank, kar je rodilo *zadovoljive uspehe*. Odpravili so se nekateri zastareli administrativni nedostatki in se s tem *bistveno skrajšal postopek pri reševanju spisov*. Tako zboljšanje in pospešenje poslovanja je gotovo vplivalo ugodno tudi na ljubljansko prebivalstvo in na vse, ki imajo posla z mestnimi uradi.

Vsem tem reformam so mnogo doprinesle *konference uradnih načelnikov*, ki jih sklicuje predsednik mestne občine vsak mesec, da zasliši o raznih tekočih splošnih zadevah mestnih uradov in podjetij mnenja in predloge njih šefov.

Vodilna misel pri teh reformah ni bila kaka trenutna ali osebna potreba, temveč namen postaviti temelje trajnega zboljšanja. Tako pridobljene skušnje se bodo dale s pridom uporabiti v bodočem statutu, s katerim imamo namen *ustvariti vzorno organizacijo mestnih uradov, zavodov in podjetij, ki bo mogla postati vzgled vsem ostalim mestom naše države*.

IZ NAŠIH MEST

UMRLI SO

Anton Mencinger, banski svetnik, je umrl 8. oktobra v državni bolnici. Pokojnik se je rodil 1879 v Kranju. Gimnazijo je končal 1897 v Ljubljani, pravne študije pa 1902 v Gradcu. Isto leto je vstopil v upravno službo ter je potem služboval v Krškem, Kamniku, Postojni, Logatcu, Radovljici in Litiji. 1918 je bil imenovan za deželnega vladnega tajnika v Ljubljani, eno leto kasneje za okrajnega glavarja v Radovljici, 1921 pa je postal banski svetnik. 1923 je bil komisar mestne občine ljubljanske in je na tem mestu začel z veliko gradbeno akcijo stanovanjskih hiš. Bil je odličen uradnik ter je bil odlikovan z redom sv. Save in češkim redom Belega leva.

16. oktobra je umrl profesor dr. Ivan Arnejc. Pokojnik se je rodil 1876 v Gornjih Goričah pri Rožku na Koroškem. Gimnazijo je obiskoval v Beljaku, na graški univerzi pa je študiral klasično filologijo. Najprej je služboval kot suplent v Celovcu, nato pa na klasični gimnaziji v Mariboru. 1913 je bil poklican v prosvetno ministrstvo na Dunaju, in sicer v slovenski oddelek, in tam je ostal do 1918. Hkrati je vodil tudi drž. zalogo slovenskih šolskih knjig. Ko je prišel po prevratu v Ljubljano, mu je tudi tu narodna vlada zaupala vodstvo drž. zaloge šolskih knjig, nato pa je bil dodeljen najprej na III. drž. realno gimnazijo, pozneje pa na klasično. Izven šole se je pokojnik zlasti udeleževal v društvi koroških Slovencev, pisal znanstvene razprave iz klas. filologije in bil tudi nekaj časa urednik »Mira«.

21. oktobra je umrl profesor Martin Cilenšek, star 89 let. Pokojnik je bil profesor na ljubljanski realki, nato je bil predstavljen na realko v Leobnu, naposled pa je služboval v Ptuj, kjer je bil 1905 upokojen. Bil je priznan botanik, ki je napisal veliko člankov in razprav iz svojega znanstvenega področja. Najbolj znano njegovo delo je knjiga »Naše škodljive rastline v podobi in besedi«, ki jo je Mohorjeva družba izdala v letih od 1892 do 1896.

Ivan Dražil, magistratni pisarniški ravnatelj v pokoju, meščan ljubljanski in častni predsednik pevskega društva »Slavca«, je preminul 6. novembra. Pokojnik je vstopil v mestno službo 1899 in se je sčasoma povzpел do pisarniškega ravnatelja. Važno je njegovo delovanje pri pev-

skem društvu »Slavec«, katero je pomagal ustanoviti in pri katerem je pel polnih 45 let, dobrih 20 let pa v zboru slovenske opere.

13. novembra sta umrla Martin Radovan, bivši čevljarški mojster in meščan ljubljanski, ter Fran Jezeršek, ravnatelj Narodne tiskarne v Ljubljani.

5. decembra je umrl Ivan Lautar, magistratni podravnatelj v p.

Skladatelj Emil Adamič je preminul 6. decembra. Pokojnik se je rodil 1877 na Dobrovi pri Ljubljani kot sin nadučitelja. Pri svojem očetu, ki je bil med tem predstavljen na šempetrsko šolo in ki je bil hkrati organist v šempetrski cerkvi, se je učil prvih glasnih pojmov in klavirja. 10 let star se je vpisal v šolo Glasbene Matice, kjer se je učil gosli, teorije in petja. Pozneje na učiteljskem se je učil petja pri Foersterju in je pel v zboru Glasbene Matice pod dr. Čerinom in Hubadom. Po končanem učiteljskem je služil v Zagorju ob Savi, Kamniku in nato do svetovne vojne na šoli sv. Cirila in Metoda v Trstu. Med vojno je bil na gališki fronti, pozneje pa 6 let v ruskem ujetništvu. Po povratku iz ujetništva je bil imenovan za profesorja glasbe na drž. učiteljskem v Ljubljani, kjer je ostal do upokojitve. Komponirati je začel zelo zgodaj, njegov mentor pa je bil dr. Gojmir Krek. Bil je zelo plodovit, saj je ustvaril nad 300 različnih glasnih del, in je bil eden najbolj priljubljenih slovenskih in jugoslovanskih skladateljev.

V Leonišču je umrl 18. decembra Josip Lavrenčič. Pokojnik se je rodil 1859 v Postojni. Po končani Mahrovi šoli je napravil še četrti letnik trgovske akademije v Gradcu, nakar je nekaj časa služboval v Kranjski eskomptni banki. Nato je vodil doma očetovo posestvo. 1887 je stopil v službo pri deželnem užitninskem zakupu v Ljubljani, šest let kasneje pa je prešel k mestnemu užitninskemu zakupu, kjer je služil 18 let. 1910 se je pokojnik spet preselil v Postojno in je bil leto dni kasneje izvoljen za podžupana, naslednje leto za župana, 1913 pa so ga Postojna, Vrhnika in Lož izvolili za svojega deželnega poslanca. 1921 je bil izvoljen za državnega poslanca Julijske Krajine, a 1927 se je preselil v Ljubljano in se umaknil iz političnega življenja.